یادی ٩٠ ساڵەی شۆڕشی ئۆکتۆبەر

شۆڕشی ڕوسیا

نووسینی: تۆنی کلیف

لە ٢٣ ی شوباتی ١٩١٧ ئاهەنگ گێران بە بۆنەی ڕۆژی جیهانی ژنانەوە دەستی پێ کرد. ئەمە سەرەتای دەست پێ کردنی شۆڕش بوو. ڕۆژی دوایی ٢٠٠ هەزار کرێکار لە پترۆگراد دەستیان بە مانگرتن کرد، ٢٥ ی شوبات مانگرتنی گشتی سەرتاسەری شاری گرتەوە و چەند کەسێک لە مانگرتووان بە دەستی سوپا کوژران. دوو ڕۆژ دواتر یاخی بوونی هێزی پاسەوانان ڕوویدا، سەربازەکان فەرمانی تەقەکردنیان لە خۆپیشاندەران ڕەتکردەوە و تا کار بەوە گەیشت یەکێ لەو ئەفسەرانەی فەرمانی تەقەکردنی دەرکرد لە لایەن سەربازێکەوە کوژرا. تزار دەستی لە کار کێشایەوە، لەمە سەیر تر ئەوە بوو ڕۆژێک بەر لە دەست لە کار کێشانەوەی تزار ئەنجومەنی (شووراى) نوێنەرانی کرێکاران دروست کرا. بیرەوەری ئەنجومەنەکەی ساڵی ١٩٠٥ ئەم ڕووداوەی بە گوڕتر کرد، هەموو شوێنەکانی کار نوێنەری خۆیان نارد بۆ ئەنجومەن.

شۆڕش بە تەواوی خۆ بە خۆو بێ پلان بوو، هەروەکو لیۆن ترۆتسکی نووسیویەتی: " هیچ کەسێ نەبوو بە شێوەیەکی ئیجابی بە بیریدا بێت کە ٢ ٣ ی شوبات خاڵی دەستپێکردنی وەرچەرخان پێک دێنێت دژی حوکمی موتلەق ".

سۆخانۆڤ گەواهدەری هەڵكەوتووی شۆڕش دەڵێت " هیچ حیزبێ نەبوو خۆی بۆ ئەم ڕاپەرینە ئامادە بكات " بە هەمان شێوەش یەكێ لە بەڕێوەبەرە كۆنەكانی ئۆكهارنە okharana دەزگای پۆلیسی نهێنی تزاری بوو، ئەوەی ڕاگەیاند كە شۆڕش " بە تەواوی دیاردەیەكی خۆبەخۆیی بوو، بەرهەمی ڕەنجی هیچ حیزبێك نەبوو" .

ملیۆنەها كەس بۆ یەكەم جار هاتنە ناو ژیانی سیاسی. دەركەوتنی حیزبی بەلشەفیك زۆر لاوەكی بوو، دوای شۆڕش تەنها٢ ٣ ی هەزار ئەندامی هەبوو، وە تەنها لە ٢٥ی شوباتدا بوو كە بۆ یەكەم جار بەڵشەفیكەكان بەیاننامەی مانگرتنی گشتی یان بڵاوكردەوە. ئەمەش دوای ئەوەی ٢٠٠هەزار كرێكار هەموو ئامرازەكانی تزاریان تێكشكاند. بەڵشەفیكەكان لەو هەڵبژاردنانەی بۆ ئەنجومەن ئەنجام درا كەمایەتیەكی بچووكیان بە دەست هێنا، لە ١٥٠٠تا ١٦٠نوێنەر تەنها ٤٠ ی هی ئەوان بوو یانی ٢.٥ % ی نوێنەران بەڵشەفیك بوون.

• دەسەڵاتی دوو لایەنە

شان بە شانی حكومەتی پیشەیی كە لە لایەن شازادە لڤۆڤ (Prince Lvov)ەوە ڕابەرایەتی دەكرا، حكومەتی شوراكانیش هەبوو. بەمەش دەسەلاتێكی دوو لایەنە هەبوو. ئەمەش بارودۆخێكە كە قەت ناكرێ تا سەر بەردەوام بێت و یەكێ لەو دوو حكومەتە دەبێ شوێن بۆ ئەوی تریان چۆڵ بكات.

لە دەست پێكردنی كار دا ئەنجومەن پشتگیری لە حكومەتی لڤۆڤ كرد و لە خولی ٢ی ئازاری ئەنجومەنیشدا بڕیارێك دەركرا بۆ گواستنەوەی دەسەڵات بۆ حكومەتی پیشەیی – یانی بۆرژوازی. تەنها ١٥نوێنەر لە دژی ئەم بڕیارە وەستانەوە، كە ئەمە مانای ئەوەیە سەرجەم ٤٠ئەندامە بەڵشەفیكی یەكانیش دژی نەبوون. فشاری زۆری ئەو ١٦٠٠نوێنەرەوای لە بەڵشەفیك كرد بەناو خۆیدا بشكێتەوە، ئەو حیزبانەی لە ئەنجومەن دا زاڵبوون، مەنشەفیكەكان و سۆسیال شۆڕشگێڕەكان شوێنێكی تێكدەرانەیانMuddle هەبوو. لایەنگیری شوراكان بوون و لە هەمان كاتیشدا پشتگیریان لە حكومەتی پیشەیی بۆرژوازی دەكرد، ئاشتیان دەویست بەڵام پشتگیریی جەنگیان دەكرد، هاوسۆزی داواكانی جوتیاران بوون بۆ بە دەستهێنانی زەوی، بەڵام پشتگیریی یان لەو حكومەتە دەكرد كە قسەكەری ئاغاكان بوو.

بەڵام شۆڕش ڕێگا بە شێوازە مامناوەندی یە خۆ گونجێنەرەكان نادات. ژیان هەموو مەسەلەیەک لە قاڵبی گونجاوی خۆیدا دادانێت.

تەنانەت خودی ڕابەرانی بەڵشەفیکیش لە ڕووسیا بە تەواوی سەریان لێشێوا بوو. لە ٣ی ئازاردا کۆمیتەی پترۆگرادی حیزبی بەڵشەفیک بڕیارێکی دەرکرد بەوەی لە بەرامبەر دەسەڵاتی حکومەتی پیشەیی دا ناوەستنەوە گەر بێتو چالاکی یەکانی لە بەرژەوەندی پرۆلیتاریا و مەسەلە دیموکراتیەکانی خەڵکدا بێتەوە. دەستەواژەی Posilk/ Postolkaلە بڕیاری کۆمیتەی جێبەجێ کردنی ئەنجومەنی پترۆگرادیشدا لە پەیوەندی بە حکومەتی پیشەییەوە دەرکەوت و بووە شێوازێک بۆ ئاماژەکردن بۆ سیاسەتێک کە پشتگیری لە حکومەتی پیشەیی دەکرد.

لە سویسرا، لینین زۆر تووڕە بوو کاتێ کۆپییەکی لەو پراڤدایە بە دەست گەیشت کە بڕیاری بەڵشەفیکەکانی تیا بوو بۆ پشتگیری مەرجداری حکومەت (بەمەرجێ خەبات بکات دژی کۆنەپەرستی و شۆڕشی چەواشە) ئەوانە ئەوەیان لە بیر کردبوو کە سەرچاوەی هەرە گرنگی دژە شۆڕش لەو کاتەدا هەر ئەم حکومەتە پیشەیی یە.

- **لینین دووبارە حیزب چەکدار دەکاتەوە**

لە ٣ ی نیسانی ١٩١٧لینین گەڕایەوە پترۆگراد، لەم کاتەدا لینین گەیشتە وێستگەی فینلەند حیزبی بەڵشەفیک پشتگیری لە شۆڕشی سەرکەوتووی شوبات دەکرد. لینین بەمە نارازی بوو و دروشمی " نان ، ئاشتی ، زەوی " و " هەموو دەسەڵاتێک بۆ شوراکان " ی بەرزکردەوە.

گومانی تیانی یە شۆڕشگێڕەکان دەیانەوێت کار بکەنە سەر جەماوەر، بەڵام مەسەلەکە تەنها یەک ئاراستەی نی یە. بۆچوونی زۆرینەی جەماوەریش کار دەکاتە سەر شۆڕشگێڕەکان. چەند ڕۆژێک دواتر لینین لە گەڵ کۆمیتەی پترۆگرادی حیزبی بەڵشەفیک کۆبووە لە بارەی (بابەتەکانی نیسان) ی خۆیەوە لە گەلیان دوا، لەو ١٦ئەندامەی کە لە کۆبوونەوەکەدا ئامادەبوون تەنها دوو ئەندام لایەنگرییان لە لینین کرد ١٣ئەندام دژی دەنگیان دا و ئەندامێکیش دەنگی نەدا.

سەربارى ئەم دەست پێکردنە مژدە نەبەخشە، لینین توانی ڕێژەیەکی گەورە لە ئەندامانی حیزب بە لای هەڵوێستەکەیدا ڕابکێشێت بە شێوەیەکی سەر سوڕهێنەر لە ماوەیەکی کورت دا. ئەمەش بە هۆی پەیگیری لینین و ئەزموونی ڕۆژانەی ملیۆنان کەسەوە بوو. جەنگ بەردەوامی بوو، هەزاران گیانیان لە دەست دا و ئاغاکان بە شێوەیەکی دڕندانە بەردەوام بوون لە سەر چەوساندنەوەی جوتیاران، سەرمایەداران لە ژیانێکی خۆشدا دەژیان لە کاتێکدا کرێکاران بە دەست نەداری یەوە دەیان ناڵاند، نزیکەی کاتێکی پێچوو تا لینین توانی حیزب بە لای خۆیدا ڕابکێشێت.

بۆ بردنەوەی لایەنگری شوراکانیش لینین کاتێکی زۆری پێویست بوو. لە سەرەتای مانگی ئەیلول دا بەلشەفیکەکان زۆرینەیان لە شورای پترۆگراد دا بە دەست هێنا و ترۆتسکی بوو بە سەرۆک، لە هەمان کاتدا شورای مۆسکۆ یان بردەوە و کامینیڤی بەلشەفیک بوو بە سەرۆکی. لێرەوە تەنها چەند هەنگاوێک مابوو بۆ سەرکەوتنی شۆڕشی ئۆکتۆبەر، لە کاتێکدا شۆڕشی شوبات خۆبەخۆیی بوو، بەڵام ئەوا شۆڕشی ئۆکتۆبەر پلان بۆ داڕێژراو بوو.

لە ١٠ی ئۆکتۆبەر کۆمیتەی ناوەندی حیزبی بەلشەفیک بانگەوازی یاخیبوونێکی چەکدارانەی دەرکرد، سێ ڕۆژ دواتر بەشی سەربازی ئەنجومەنی پترۆگراد دەنگی دا بە گواستنەوەی هەموو دەسەڵاتە سەربازیی یەکان لە ئەفسەرەکانەوە بۆ کۆمیتەیەکی شۆڕشگێری سەربازی کە لە لایەن ترۆتسکی یەوە ڕابەرایەتی دەکرا.

لە ١٦ی ئۆکتۆبەر دا لە پلینیۆمێکی فراواندا کە کۆمیتەی ناوەندی لیژنەی بەڕیوەبردنی کۆمیتەی پترۆگراد، ڕێکخراوی سەربازی، چەند ئەندامێک لە شورای پترۆگراد، سەندیکاکان، کۆمیتەکانی کارخانە، کۆمیتەی ناوچەی پترۆگراد و کرێکارانی هێلی ئاسنی تیایدا بەشداربوون بڕیاری ئەو یاخی بوونەیان پەسەند کرد.

لە ٢٠ی ئۆکتۆبەر داو کۆمیتەی هێزی چەکداری شۆڕشگێڕ ئامادەکاری عەمەلیان بۆ یاخی بوونەکە دەست پێ کرد.

له ۲۵ئۆكتۆبەر دا یاخی بوونەكه دەستی پێ كرد. ترۆتسكی به شێوەیەكی زۆر ژیرانه ئەم كارەی رێكخست، هەروەك چۆن دواتر سەركردایەتی سوپای سووری كرد بۆ سەركەوتن له شەڕی ناوخۆدا.

له بەر ئەوەی شۆڕشی ئۆكتۆبەر زۆر به رێكوپێكی نەخشەی بۆ كێشراو و جێبەجێ كرا، خوێنێكی زۆر گەڕێندرایەوە. له شۆڕشی شوباتدا خەڵكێكی زۆرتر گیانیان له دەست دا. دوا به دوای شۆڕش و له سەردەمی شەڕی ناوخۆدا سەدان هەزار كەس گیانیان له دەست دا، بەڵام ئەمە به هۆی كردارەكانی حكومەتی شورایی یەوە نەبوو، بەڵكو به هۆی ئەو داگیركاری یەوە بوو كه له لایەن نزیكەی ۱٦ سوپای بیانی یەوە ئەنجام درابوو. گەر یەكێ رەخنه لەم كارەی بەڵشەفیكەكان بگرێ وەك ئەوە وایه سەركۆنەی یەكێك بكەیت كه له بەرامبەر پیاو كوژێكدا بەرگری له خۆی بكات و توندو تیژی به ناچاری به كاربهێنێت.

- **شۆڕشێكی سەركەوتوو**

به درێژایی سەدەی بیستەم چەندین شۆڕش بەرپابوون. بەڵام له ناو هەموویان دا تەنها شۆڕشی ۱۹۱۷ی رووسیا به سەركەوتن كۆتایی هات، ئەو شۆڕشانه ناتەواو بوون كه پێشبینی یەكەی (سان جەست) یان دوپات دەكردەوە كه له سەردەمی شۆڕشی فەرەنسادا وتبووی: (ئەوانەی شۆڕشی ناتەواو بەرپا دەكەن به دەستی خۆیان گۆڕی خۆیان هەڵدەكەن).

شۆڕشی ۱۹۱۷ی رووسیا تاكه شۆڕشی جیاواز بوو لەو شۆڕشه ناتەواوانه، حیزبی بەڵشەفیك رۆڵێكی ئەفسانەیی نواند له تەواو كردنی شۆڕشی رووسیا.

جیاوازی نێوان سەركەوتن و شكست، له نێوان رووسیای ئۆكتۆبەری ۱۹۱۷و شۆڕشه كرێكاری یەكانی تر لەوەدا بوو كه لەوەی یەكەمدا حیزبێكی شۆڕشگێری جەماوەری رابەرایەتی یەكی كاریگەری هێنابووه ئاراوە. له كاتێكدا سۆسیالیستەكان نەیان دەتوانی ئەو ساته دیاری بكەن كه قەیرانه شۆڕش ئامێزەكان تیادا دەست پێ دەكات. وه تەنها له رووی دیاری كردنی كرداری لاوەكی یەوە كارامه بوون كه به پلەیەكی كەم یارمەتی بنیادنانی حیزبێكی شۆڕشگێری یی دەدات. ئەوە چینی كرێكارە كه شۆڕش بەرپا دەكات نەوەك حیزب، بەڵام حیزب رێگا به چینی كرێكار نیشان دەدات. ترۆتسكی لەم بارەیەوە نووسیویەتی: " بەبێ رێنمایی رێكخراوێك ووزەی جەماوەر به با دەچێت، هەروەك ئەو هەڵمەی كه له لولەی پستون دا جێگیر

نابێت. بەڵام راستی یەکەی ئەو شتەی تەنەکان دەبزوێنێت نە خوی پستۆنەکەیە و نە لولەکەیەتی، بەڵکو هەڵمەکەیە ".

زەوی ئاغاکان بە سەر جوتیاران دابەشکران،کارخانەکانیش بوون بە موڵکی حکومەت و لە ژێر کۆنترۆڵی کرێکاران بەرێوە دەبران،میللەتە چەوساوەکان مافی دیاری کردنی چارەنووسیان مسۆگەر بوو، ڕووسیاش کە ببوە زیندانێک بۆ نەتەوەکان بووە فیدراسیۆنێک بۆ گەلە ئازاد و یەکسانەکان.

بۆ چەندین سەدە سیاسەتی دژە سامیەت لە ڕووسیای تزاری دا بەرپا دەکرا لە ساڵی ١٨٨١دا Pogromso دژ بە جولەکەکان هاتە کایەوە، جولەکە ڕێیان پێ نەدەدرا لە هەردوو پایتەختەکە – واتە مۆسکۆ و سان پترۆگراد دا بەبێ مۆڵەتێکی تایبەتی بژین، ئێستا سەرۆکی شورای پیترۆگراد جولەکەیە (ترۆتسکی). هەروەها سەرۆکی شورای مۆسکۆش هەر جولەکەیە (کامینیف). هەروەها سەرۆکی کۆماری شوراکانیش کە (سڤیردلۆف)ە ئەویش هەر جولەکەیە. کاتێکیش ترۆتسکی کرایە ڕابەری سوپای سوور بۆ سەرۆکایەتی شورای پترۆگراد، جولەکەیەکی تر جێگای گرتەوە (زینۆڤیف).

شۆڕش فێستیڤاڵی چەوساوەکان بوو، لە ساڵی ١٩١٧ لەو مانگەی شۆڕش تیایدا بەرپا بوو ئەناتۆلی لۆناچارسکی کە قسەکەرێکی هۆشمەند بوو، کۆبوونەوەیەکی ٣٠–٤٠ هەزار کەسی گرت و تیایدا لە ماوەی ٢–٣کاتژمێر باسی لە بابەتەکانی شکسپیر و درامای یۆنانی و هتد کرد. دانیشتوانی لەندەن چوار ئەوەندەی ئەو کاتەی پیترۆگراد بوون و کرێکارانی بەریتانیا لەوانەی ڕووسیا خوێندەوار تر بوون، بەڵام بە هیچ شێوەیەک چاوەڕێی ئەوە ناکرێت لەم جۆرە کۆبوونەوەیە لە لەندەن دا بگیرێت.

حکومەتی شورایی پێشکەوتووترین یاسای لە جیهان دا دانا بۆ ڕزگارکردنی ژنان؛ مافی جیابوونەوە لە هەر کاتێکدا یەکێک لە دوو لایەنی هاوسەرێتی بیانەوێت ، ئازادی لە باربردن (کە ئەمە یەکەم جار بوو لە جیهاندا) . نانخۆرگەی گشتی بۆ ئازادکردنی ژنان لە چێشتخانە، دایانگەی گشتی بۆ پەروەردەکردنی منالان. هەوەها هەموو ئەو یاسایانەی دژی پەیوەندی ئازادبوون لە نێوبران.

- **شۆڕشی ڕووسیا نەبووە هۆی سەرهەڵدانی ستالینیزم و کۆلاک**

نەیارانی شۆڕش پێیان وایە کە شۆڕشی ڕووسیا بۆتە هۆیەک بۆ سەرهەڵدانی ستالینیزم و کۆلاک. بەداخەوە ئەم بۆچوونە لای زۆرینەی خەڵکیش هەروایە کە زۆر لەو قسەیە دەچێت کە بڵێیت: ئەو بۆمبا ئەتۆمیەی لە هیرۆشیما درا بەرهەمی ئێستای کێش کردنی نیوتنە. چونکە ئەگەر یاسای کێش کردن نەبوایە ئەو بۆمبە لە فڕۆکە بەرنەئەدرایە خوارەوە. کلیلی تێگەیشتن لە سەرهەڵدانی ستالین لەو سروشتە نێونەتەوەیی یەیە کە شۆڕشی ڕووسیا هەی بوو.

شۆڕشی ڕووسیا بەشێک بووە لە شۆڕشی جیهانی و ناتوانرێ بە جیا لە فاکتەرە نێونەتەوەیی یەکان باس بکرێت. چینی کرێکاری پیشەسازی زۆر بچووک بوو؟ ژمارەی کرێکاران لە کارخانە و هێلی ئاسنی و کانەکان دا تەنها ٣ملیۆن دەبوو لەو ١٦٠ملیۆنەی کە دانیشتوانی ڕووسیای پێک دەهێنا داهاتی پیشەسازی ڕووسیا لە ساڵی ١٩١٧لە داهاتی بەلجیکا زیاتر نەبوو. بەڵام چینی کرێکار زیاتر لە یەکەی گەورەدا چڕببوونەوە. لە بەر ئەوە – بۆ نموونە ٤٠هەزار کرێکار لە کارخانەی ئەندازەیی پوتیلۆڤ دا بوون کە گەورەترین کارخانەی جیهانی ئەو کاتە بوو. ئەمەش بەرهەمی پێشکەوتنی پلە بە پلەی ڕێکخراوی ئابووری ڕووسیا نەبوو بەڵکو بە گشتی ئەنجامی وەبەرهێنانی سەرمایەی بیانی بوو لە ڕووسیا.

ئاواتەخوازی چینی کرێکاری ڕووسیاش بۆ خۆی بە هەلومەرجە نێونەتەوەیی یەکان دیاری دەکرا. لە بەریتانیا دوو سەدەی ویست تا کرێکاران لە کارخانەدا ویستی هەشت سەعات کار لە ڕۆژێکدا بەرزبکەنەوە، لە ڕووسیا ئەمە داواکاری سەرۆکی کرێکاران بوو لە شۆڕشی ١٩٠٥دا. هەروەها مارکسیزم خۆشی بەرهەمێکی ناوخۆی ڕووسیا نەبوو. نە (ئادەم سمیس) ێکی ڕووسی هەبوو تا (دیڤید ریکاردۆ)ێکی ڕووسی بە دوادا بێت و نە (کارل مارکس)ێکی ڕووسیش بە دوای ئەواندا بێت. مارکسیزم بە ئامادەکراوی هاتە ناو ژیانی فکری – سیاسی ڕووسیاوە. بەرگی یەکەمی (سەرمایە) بۆ یەکەم جار لە ساڵی ١٨٦٧دا بڵاوکرایەوە دوای شەش ساڵ بە ڕووسی بە چاپ گەیەنرا. ڕووسیش یەکەم زمان بوو کە (سەرمایە)ی پێ وەردەگیرێت. لە کۆتاییشدا دوایین بزوێنەر بۆ شۆڕشی ڕووسیا هەر لە دەرەوە دەهات – بەواتای زەبری هێزەکانی ئەڵمانیا بۆ سەر سوپای ڕووسی.

لینین و ترۆتسکی پەیتا پەیتا ئەوەیان دووبارە دەکردەوە کە ئەگەر شۆڕش بلاونەبێتەوە چارەنووسی شۆڕشی ڕووسیا لە ناو چوونە. لە سەروی هەمووشیانەوە ئەگەر شۆڕشی ئەلمانیا نەیەت بە هانایانەوە.

ستالین میراتگری شۆڕشی ڕووسیا نەبووە، بەڵكو گۆڕهەڵكەنەكەیەتی. له ڕاستیدا ئەوە بوو سەرجەم ئەندامانی كۆمیتەی ناوەندی بەڵشەفیكی له ناوبرد، ئەوانەی دوای شۆڕش و جەنگی ناوخۆ به زیندووی مابوونەوە. باوكی ستالینیزم لینین نەبووە، بەڵكو نوسكه Noske ئەو ڕابەری باڵی ڕاستی سۆسیال دیموكراتەكانه كه ڕاستەوخۆ دەستی هەبووە له تیرۆر كردنی ڕۆزا لۆكسمبرگ و كارل لبكخنت وه هەروەها تیرۆر كردنی شۆڕشی ئەڵمانیا.

به شێوەیەكی تراژیدیانە، شۆڕشی ئەڵمانیا زۆر كەمتر ڕێكخراو و پێشكەوتوو تر بوو لەوەی ڕووسیا. من چاوپێكەوتنێكم له یاده له گەڵ هاینریش براندلەری Heinrich Brandler ڕابەری حیزبی كۆمۆنیستی ئەڵمانیا له دوای تیرۆری ڕۆزا لۆكسمبۆرگ، پرسیارم لێكرد حاڵی ڕێكخراوەكەی ڕۆزا لۆكسمبۆرگ له ساڵی ١٩١٨دا چۆن بووە؟ ئەو ووتی: چوار سەد ئەندامی هەبووە كه زۆرینەی ماركسی نەبوون، بەڵكو پاسیڤیست بوونە(بەپێی قسەی ئەو). بەراوردی ئەمە بكە له گەڵ بەڵشەفیكەكان دا كه له دوای ساڵی ١٩٠٣وە وەكو حیزبێك دەركەوتن له ساڵی ١٩١٧دا ژمارەی ئەندامی گەیشتە ٢٣،٦٠٠ . له وڵاتێكدا كه چینی كرێكار تیایدا زۆر بچووكترە به بەراورد كردن له گەڵ ئەڵمانیادا.

له ڕووباردا ئاو به پاكی دەمێنێتەوە، له ئاوێكی مەنگیشدا خاش و خۆڵ سەردەكەوێتە سەرەوە، دابڕانی شۆڕشی ڕووسیا بووە هۆی ئەوەی كه خەوشی بیروكراتیەت بێتە سەرەوە. كاتێكیش ستالین كەوتە پێش بڕكێ له گەڵ ئیمپریالیزمی ڕۆژئاوای به نا چاری كەوتە لاسایی كردنەوەیان. گەر ئەڵمانیا نازی دەزگایەكی پیشەسازی سەربازی هەبێت ستالینیش پێویستی به هەمان شتە، بۆ ئەوەی ئەمەش به خێرایی بێتەدی ، تاكه ڕێگایەك ئەوە بوو به شێوەیەكی دڕندانه كرێكاران و جوتیارانی ڕووسیا بچەوسێنرێتەوە. ڕووسیای ستالینی بەرە بەرە دەبووە هاوشێوەیت ئەڵمانیای نازی و ڕژێمەكەی بوو به سەرمایەدارێكی دەوڵەتی.

دەربارەی نووسەر

"تۆنی كلیف" Tony Cliff ساڵی ١٩١٧ ، هەمان ساڵ كه شۆڕشی ئۆكتۆبەری ڕووسیای تیا بەرپابوو، له فەلەستین له دایك بووە. ساڵس ١٩٣٠ بووە به سۆسیالیستێكی شۆڕشگێڕ و

یەكێك بووە لە پەیڕەوكەرانی لیۆن ترۆتسكی. دوا بە دوای ئەوەی لە فەلەستین دا كاری كردووە بۆ پێكهێنانی گرووپێكی بچووكی شۆڕشگێڕ لە كۆتایی جەنگی جیهانی دووەم دا هاتۆتە بەریتانیا. بە دوای خوێندنەوەیەكی چڕو تێبینی كردنی بارو دۆخی ووڵاتەكانی ئەورووپای رۆژهەڵات، كە لە فەلەكی یەكێتیی سۆڤیەت دا دەخولانەوە، دەستبەرداری ترۆتسكیزمی ئەرتەدۆكس بووە.

"كلیف" گرووپی لێكۆڵینەوەی سۆسیالیستی دامەزراند كە بووە زەمینەیەك بۆ پێكهێنانی" سۆسیالیستی ئەنتەرناسیونالی" لە شەستەكان دا و هەروەها "حیزبی كرێكارانی سۆسیالیست" لە حەفتاكان دا.

خاوەنی دەیان پەرتووك و نامیلكە و سەدان وتاری جۆراو جۆرە. لەوانە پەرتووكی سەرمایەدای دەوڵەتی لە یەكێتی سۆڤیەت، لە ساڵی ١٩٤٧ نووسیویەتی و وەرگێردراوە بۆ ١٦ زمانی دونیا. سێ بەرگ دەربارەی كارو ژیانی لینین و چوار بەرگیش دەربارەی ترۆتسكی، هەروەها پەرتووكی خەباتی چینایەتی و رزگاری ژنان ، ترۆتسكیزم دوای ترۆتسكی ، تیوری شۆڕشی بەردەوامی بەلارێدابراو، ماركیسزم لە هەزارەی سێیەم دا ...هتد. ماوەیەكی كەم دوای دەرچوونی پەرتووكێك لە بارەی ژیانی خۆیەوە كە بە ناونیشانی (ژیانێك بۆ بردنەوە: بە سەر هاتی شۆڕشگێڕێك) لە نیسانی ٢٠٠٠ دا كۆچی دوایی كرد.